

'SCHELPHOEK', TUINKUNST IN HET ZEEUWSE LANDSCHAP

thema
nederland
inspireert

In 1992 kochten Arie en Ina van der Zwan een historische boerderij op Tholen. “Vanaf het moment dat ik de boerderij vanaf de dijk zag liggen, was ik verrukt van de plek”, zegt Arie. “Er ging een enorme rust van uit. We waren zo gelukkig de boerderij te kunnen kopen en in het voorjaar van 1993 zijn we er gaan wonen. Voor de buiteninrichting, toen 5.000 m², maakte Piet Oudolf het ontwerp. De latere uitbreiding is van de hand van Bosch Slabbers, waarbij aansluiting is gezocht met het landschap, natuurontwikkelingsgebied Plan Tureluur.” Zowel de tuinonderdelen als de landschappelijke aanleg, 1,5 ha in totaliteit, worden zorgvuldig beheerd.

Tekst en fotografie: Julia Voskuil

Spannende klus

Bij aankoop had de boerderij geen agrarische bestemming meer en was twintig jaar bewoond geweest door een particulier. “Toen we besloten er in het voorjaar van 1993 in te trekken, hebben wij Piet Oudolf gevraagd een ontwerp te maken. We wilden de buitenruimte in een keer goed aanpakken.” Ina vertelt dat ze met vriendinnen de kwekerij van Piet en Anja Oudolf had bezocht. “Piet’s boek ‘Droomplanten’ (1990) was net uit en zijn visie sprak mij erg aan. Ik had toen nog een kleine tuin in Den Haag, maar met de aankoop van ‘Schelphoek’ zag ik mijn kans schoon. Piet kwam kijken en presenteerde in mei 1994 zijn ontwerp. Daarin konden we ons goed vinden en Paul Castelein ging aan de slag met de uitvoering. Het was een spannende klus. Bij het uitgraven van de drinkpoel tot vijver, stond Paul als een dirigent aanwijzingen te geven aan de machinist. De nieuwe boomgaard lag er toen nog niet, dat was suikerbietenland.”

Ontwerp Oudolf

Het ontwerp van Piet Oudolf is vrijwel geheel volgens tekening uitgevoerd. Met strakke hagen van beuk kwamen er tuinkamers in plaats van de mestvaalt. Een pad met plantvakken tegen de zuidwest gevel van de boerderij, geeft toegang tot de bloemrijk ingerichte tuinkamers: een intieme terraskamer, een rozentuin en een kruidentuin met een klassieke inrichting. Voor de haagjes en bollen is *Buxus* gebruikt, een ‘waterput’ dient als verhoogde vijver in het centrum. “De betonnen bak herinnert aan de watersnoodramp. Boeren kregen die om hun vee te drenken met zoet water. Achter de tuinkamers zijn bosschages aangelegd, als windschut en voor intimiteit. Ze zijn inmiddels zodanig uitgegroeid dat flink snoeien nodig is.”

De strakke beukenhaag bij de oude boomgaard heeft een opening die zicht biedt op de voorgevel met het jaartal 1792 en een enorme blazenstruik (*Koelreuteria*) bij een klein verhoogd terras.

Landschappelijke inpassing

“Enkele jaren later lagen er plannen voor herinrichting van de polder, Plan Tureluur. Er was een mogelijkheid een hectare grond bij te kopen en daarvan hebben wij gebruikt gemaakt. Architectenbureau Bosch Slabbers vroegen we de nieuwe onderdelen te vervlechten met de oude en een ontwerp te maken dat voorzag in een goede inpassing in het landschap. Zo ontstonden drie ringen. Er kwam een nieuwe boomgaard met een ‘keienpad’ dat wordt gemaaid en een beplanting met historische fruitrassen in grote maten. Die konden we aanschaffen van een kweker in de Betuwe, rassen zoals ‘Peterselieappel’ en twee op stam geënte moerbeien. De vruchtbomen waren opgekweekt voor het fruitmuseum in Wilhelminadorp, maar dat kwam niet van de grond. Ook werd een walnotenboomgaard aangelegd en aan de buitenrand plantten we een mispelbosje. Bij de dijk kwam een gemengde Zeeuwse haag, die golvend wordt gesnoeid. Snoei- en maaiwerk besteden we uit, voor ons blijft er dan nog genoeg over. Sommige onderdelen zijn best lastig. Veel riet bij de zoetwaterpoel bijvoorbeeld, dat het doorzicht belemmert naar het natuurgebied. Ook het maaieregime in de boomgaard kost hoofdbrekens. De oppervlakte is te klein voor groot materieel en te groot voor maaien en afvoeren als bloemenweide. Alles groeit enorm op de klei, je moet constant bijsturen.” Maar bovenal genieten ze van hun creatie, die ook flora en fauna veel te bieden heeft.

Boven:
De ontwerp-tekening van Piet Oudolf (1994) is zorgvuldig bewaard gebleven.

- Rechterpagina met de klok mee:
1: Zicht vanaf de dijk, met golvend gesnoeide Zeeuwse haag en nieuwe boomgaard.
2: Als terras ingerichte tuinkamer.
3: Beukenhaag met doorzicht op voorgevel en grote blazenstruik (*Koelreuteria paniculata*).
4: Deze fraaie vaste plant, monnikspeper (*Vitex agnus-castus*), werd graag door Piet Oudolf gebruikt.
5: Border bij het gastenhuis. “Een tuinmuur, die wilde ik graag”, zegt Arie van der Zwan.
6: Bosschages, als windschut en voor intimiteit.
7: Tuinkamer, ingericht als klassieke kruidentuin.

